

Állati társadalmak 2.

Egyetlen állat sem lehet teljesen magányos: legalábbis a párvalasztás időszakára mindegyikük kénytelen kapcsolatot létesíteni, még ha bármilyen kurtát is. Sokan azonban nem érik be ennyivel, hanem ideiglenes vagy többé-kevésbé állandó jelleggel csoportokat alkotnak. A társas életmódnak sok előnye van, és természetesen megvannak a hátrányai is: az összefogás osztozkodással is jár. Elsősorban a környezeti feltételektől függ, hogy az előnyök felülmúlják-e a hátrányokat: megéri-e feladni a függetlenséget a közösség nyújtotta biztonság érdekében?

Hál'Istennek még nyár van. Ilyenkor, augusztusban már egy csöppet hűvösebbek ugyan az éjszakák, ám napközben még pokoli meleg tud lenni. Nem csoda, hogy ez időtájt a strandok rekordbevételét könyvelhetnek el: alig lehet lépni az embertömegtől. A strandolók egymástól néhány centiméterre tértek ki a törölközőket, helyezik el a napernyőket, s bizony méltatlankodnak, ha valaki óvatlanul átgázol négyzetméteres „territóriumokon”. Mintha láttunk volna ilyet már valahol: például fókáknál, pingvineknél vagy éppen pihenő főmlősöknél...

A gyermekek persze kivételt képeznek, akár csak a legtöbb magasabbrendű fajnál. De még egy hónap, és itt az ősz, az iskolakezdés – velünk együtt ők is belekerülnek egy olyan hierarchiába, amely korántsem egyedülálló az élővilágban. A főmlősöknél – de más állatfajoknál is – léteznek főnökök és beosztottak. Nem én találtam ki, szociológus elemzőktől hallottam, hogy manapság (is) nagyon sokat számítanak a kapcsolatok: az, hogy ki hova született, ki fia-borja. A rhesusmajmok társadalma hasonlóképpen épül fel: már születéskor meghatározott, hogy később ki milyen társadalmi pozícióba kerül.

S ha már a majmoknál tartunk: egyik legjellegzetesebb tulajdonságuk egymás kurkászása. Ez korántsem csak egyszerű szőrápolás, inkább érzelemgazdag szociális veselkedés. Olyan ez, mint mondjuk az emberi simogatás. Csak azt tisztelik meg vele, akit szeretnek – illetve azt, akitől tartanak.

A szórakozóhelyek sajátos világa sem egyedi. A fiatalokból álló „bandák” – vagy nevezzük őket inkább baráti társaságnak – gyakran vetélkednek egymással, hol verekezésben, máskor valamilyen sportteljesítményben, esetleg egyéb tevékenységben. Az efféle viselkedésmódmák előfordulnak az állattársadalmakban is. A végtelenségig felizgatott csimpánzok kegyetlen tettegességgel ütnek, vernek, rombolnak – éppúgy, mint jó néhány futbalszurkoló.

Állati! Vagy éppen emberi?

Kovács Zsolt

8. Embert jószágáról...

Vonzódunk az állatokhoz, körülvevünk magunkat velük: van, aki színes képek, formatervezett tárgyak vagy merész tetoválások formájában biztosítja testközelségüket, és van, aki magát a hús-vér élőlényt költözteti be otthonába. Hogy ki milyen választ, arra minden bizonnyal befolyással vannak az állatokhoz tapadó szimbolikus többletjelentések, és a személyiségünk is, még ha nem is tudunk róla. Szembe merjük-e nézni önmagunkkal társalataink tükrében? Szerkesztőségünk tagjai elsőként vállalták a megmérettetést...

Majomszeretettől a barátságig 14.

Az ember érzelmi élete fejlettebb, mint bármely más élőlényé a Földön: a párkapcsolaton és a vérségi kötelékeken kívül tartós barátságok is jellemzik. De vajon megtalálhatók-e ennek a személyre szóló vonzalomnak a gyökerei legközelebbi rokonainknál, a majmoknál is? A viselkedéstan kutatók rávilágítottak arra, hogy a főmlősök társadalmi viszonyaiban már ott rejlik az emberre jellemző bonyolult kapcsolatrendszer csírája.

